Skolinspektionen

Beslut
2014-10-28
Dnr 43-2014:4438

Härjedalens kommun

Rektorn vid Furulundsskolan

Beslut för förskoleklass och grundskola

efter tillsyn i Furulundsskolan i Härjedalens kommun

Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå, Besöksadress Nygatan 18-20
Telefon: 08-586 080 00, Fax: 08-586 080 08
www.skolinspektionen.se

Tillsyn i Furulundsskolan

Skolinspektionen genomför tillsyn i Härjedalens kommun under hösten 2014. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Furulundsskolan besöktes av Skolinspektionen den 7 oktober 2014.

Fakta om skolenheten

Furulundsskolan ligger i samhället Lillhärdal ca 3 mil sydväst om Sveg i Härjedalens kommun. Simhall och bibliotek finns i direkt anslutning till skolan. Skolan bedriver undervisning i förskoleklass samt grundskolans årskurser 1–6 och har 46 elever, varav 4 i förskoleklass. Skolan leds av en rektor som även har ansvaret för två andra skolor i kommunen, Lofsdalens skola och Ytterhogdals centralskola.

Kunskapsresultat

Skolverket (SIRIS) lämnar ingen statistik för Furulundsskolan med avseende på de nationella ämnesproven i matematik och svenska i årskurs 3 läsåret 2012/13 då antalet elever understiger 10 st.

Årskurs 3

Skolans egen statistik visar att samtliga elever uppnådde kunskapskraven i årskurs 3 läsåret 2012/13 i samtliga ämnen som har nationella kunskapskrav som minst ska uppnås.

Årskurs 6

Av skolans egen statistik kan utläsas att samtliga elever i årskurs 6 läsåret 2012/13 uppnådde kunskapskraven i samtliga ämnen förutom i ämnet engelska där nästan samtliga elever uppnådde kunskapskraven.

Helhetsbedömning

Skolinspektionens beslut redogör för de brister som framkommit vid tillsynstillfället. Det är dock huvudmannen som ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar. I detta ligger ansvar för att upptäcka och rätta till brister i verksamheten närhelst de framkommer.

Skolinspektionens tillsyn av Furulundsskolan visar att det finns ett engagemang bland personalen för att eleverna ska få en utbildning av god kvalitet. Lärarna beskriver att arbetsplatsträffarna, som involverar all personal på skolan, bidrar till en helhetssyn kring eleverna.

På skolan sammanställs och analyseras resultat och sedan, när skolan fått kunskap om vad som behöver utvecklas, genomförs insatser som driver utvecklingen framåt. Tillsynen visar dock att det finns brister i skolenhetens systematiska kvalitetsarbete då det saknas dokumenterade sammanställningar och analyser för årskurs 3 i samtliga ämnen som har nationella kunskapskrav som minst ska uppnås.

Skolinspektionens tillsyn visar även att studiehandledning på modersmålet inte ges till de elever som bedöms vara i behov av det. Dessutom bedöms tillgången på datorer medföra att syftet med utbildningen inte kan uppfyllas.

Skolinspektionen konstaterar vidare att huvudmannen och rektorn behöver skapa förutsättningar för psykolog att vara delaktig i elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete vid skolan.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger enligt 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Härjedalens kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 19 januari 2015 redovisas för Skolinspektionen på adress Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå.

Redovisningen ska lämnas av tjänsteman på nämndens vägnar, nämndsordförande, utskott eller berörd nämnd. Lämnas redovisningen av någon som företräder huvudmannen ska det framgå att delegation finns. Vänligen ange ärendets diarienummer vid kontakt med Skolinspektionen.

Särskilt stöd

Bedömning

Härjedalens kommun och rektorn måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Ge studiehandledning på modersmål till de elever som bedöms vara i behov av det.

Motivering

Av skollagen framgår att om en utredning visar att en elev har behov av särskilt stöd ska eleven ges sådant stöd. Enligt skolförordningen är studiehandledning på modersmål en form av särskilt stöd som en elev som behöver det ska få.

I intervjuer med rektor, elevhälsa och lärare framkommer att det på Furulundsskolan finns nyanlända elever där man ännu inte hunnit kartlägga var alla ele-

verna befinner sig kunskapsmässigt och eventuella behov av särskilt stöd. I samtliga intervjuer bekräftas att det finns elever, som rektor bedömt, är i behov av studiehandledning på modersmålet för att kunna utvecklas språkmässigt och kunskapsmässigt men som inte får det. Elevhälsopersonalen uppger att det är en problematik i hela kommunen att kunna tillgodose behovet av studiehandledning på modersmål och att Furulundsskolan inte är något undantag i detta sammanhang.

Det är rektors ansvar att se till att en utredning kommer till stånd när det blir aktuellt att bedöma om en elev har behov av särskilt stöd. Skolan behöver göra en individuell utredning som visar vilket behov av stöd eleven har. För vissa elever med annat modersmål än svenska kan utredningen behöva klargöra om eleven har behov av studiehandledning på modersmål. Den omständigheten att eleven har annat modersmål än svenska behöver inte per automatik innebära att studiehandledning på modersmålet är den mest effektiva stödinsatsen. Exempelvis om eleven inte har påbörjat begreppsbildningen i ett ämne på sitt modersmål kan eleven istället vara i behov av handledning av svensktalande lärare med ämneskunskap och kunskap om andraspråksutveckling (se Skolverkets stödmaterial Studiehandledning på modersmål, 2013). En individuell bedömning behöver göras av vilka stödåtgärder som behövs i varje enskilt fall.

Skolinspektionen understryker dock att de elever som skolan har bedömt vara i behov av studiehandledning på sitt modersmål ska ges detta. Rätten till särskilt stöd följer av skollagen. Det är således inte tillräckligt att göra bedömningen att studiehandledning på modersmålet inte kan erbjudas mot bakgrund av att skolan inte har tillgång till lärare. Mot denna bakgrund bedömer Skolinspektionen att skolenheten brister genom att inte ge särskilt stöd i form av studiehandledning på modersmålet till elever som har behov av det.

Författning

3 kap. 8 § skollagen

5 kap. 4 § skolförordningen

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Härjedalens kommun och rektorn måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Genomför på skolenhetsnivå dokumenterade sammanställningar och analyser av kunskapsresultaten i årskurs 3 i samtliga ämnen som har nationella kunskapskrav som minst ska uppnås.

Motivering

Enligt skollagen ansvarar rektorn för att det vid skolenheten genomförs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen. Kvalitetsarbetet ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet. Inriktningen på kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras.

Dokumentationen bör innehålla information om resultat och måluppfyllelse, analys av förbättringsområden samt beslut om förbättringsåtgärder. Elever, föräldrar och allmänhet ska kunna få del av viktig information om verksamheten för att bli mer delaktiga och få ökade möjligheter att göra val och påverka verksamhetens utveckling. För huvudmannen utgör den samlade dokumentationen av kvalitetsarbetet ett underlag för bedömning av olika verksamheters skilda förutsättningar och resultat och kan därmed bilda underlag för prioriteringar och insatser för ökad måluppfyllelse (prop. 2009/10:165, s. 305).

I intervjuer med rektor och lärare framkommer att lärarna är delaktiga i det systematiska kvalitetsarbetet. Även elever och föräldrar ges möjlighet att delta. Skolinspektionen har tagit del av Furulundsskolans dokumenterade kvalitetsarbete. I dokumentationen finns sammanställningar och analyser av kunskapsresultaten i årskurs 6 i samtliga ämnen som har nationella kunskapskrav som minst ska uppnås. Skolinspektionen konstaterar dock att dokumentationen är bristfällig då den inte innehåller några motsvarande sammanställningar och analyser i årskurs 3. I intervju med rektor bekräftas att detta inte följs upp.

Mot bakgrund av ovanstående bedömer Skolinspektionen att skolans systematiska kvalitetsarbete inte lever upp till skollagens krav då kunskapsresultaten inte följs upp för årskurs 3 i de ämnen som har kunskapskrav.

Författning

4 kap. 4-5 §§ skollagen

Lgr 11, Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar

Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro

Bedömning

Härjedalens kommun och rektorn måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro.

- Se till att psykologkompetens finns i elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete.

Motivering

I skollagen anges att det för eleverna ska finnas elevhälsa som ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. För medicinska, psykologiska och psykosociala insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas.

Vägledning om elevhälsans uppdrag finns i förarbeten (prop. 2001/02:14, s. 26–27 och 2009/10:165, s. 276) som framhåller bland annat följande. Elevhälsans uppgift bör vara att främja lärande, utveckling och hälsa hos alla elever och att ha fokus på elever som är i behov av stöd för sitt lärande. Huvudmannen har ett ansvar att följa undervisningen för att tidigt upptäcka sådana miljöer som kan vara till hinder eller ogynnsamma för elever. Elevernas egna synpunkter när det gäller vad som orsakar problem och hur de kan hanteras bör tas till vara. Elevhälsan har en självklar roll i arbetet med analys och åtgärder, som bör inriktas på såväl individ-, som grupp- och skolnivå. I det individuellt inriktade arbetet har elevhälsan ett särskilt ansvar för att undanröja hinder för varje enskild elevs lärande och utveckling. De mer generellt inriktade uppgifterna, där elevhälsans medverkan är viktig, rör bland annat elevernas arbetsmiljö, skolans värdegrund som till exempel arbetet mot kränkande behandling, livsstilsrelaterad ohälsa, jämställdhet samt sex- och samlevnadsundervisning. Arbete med elevhälsa förutsätter en hög grad av samverkan mellan elevhälsans personal och övriga personalgrupper i skolan.

Skolans elevhälsa består av skolsköterska, kurator och specialpedagog. Dessa har en strukturerad samverkan med rektor och personal, och arbetar på många sätt förebyggande och hälsofrämjande. I intervjuer med rektorn och elevhälsans personal framkommer att skolan köper in psykologtjänst vid behov, utifrån uppkomna situationer för åtgärdande insatser, men att psykolog inte används i det förebyggande och hälsofrämjande arbetet.

Elevhälsan, med medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser, ska vara hälsofrämjande och förebyggande. Eftersom skolpsykolog inte finns med i något förebyggande och hälsofrämjande arbete bedömer Skolinspektionen att skolans elevhälsa inte uppfyller skollagens krav i det här avseendet. Skolinspektionen bedömer att huvudmannen och rektorn behöver skapa förutsättningar för psykolog att vara delaktig i det förebyggande och hälsofrämjande elevhälsoarbetet.

Författning

2 kap. 25 § skollagen

Lgr 11, 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar

Omfattning och resurstillgång

Bedömning

Härjedalens kommun och rektorn måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Omfattning och resurstillgång.

- Se till att det för utbildningen finns tillgång till datorer så att syftet med utbildningen kan uppfyllas.

Motivering

Enligt skollagen ska det för utbildningen finnas den utrustning som behövs för att syftet med utbildningen ska kunna uppfyllas. Eleverna ska ha tillgång till böcker och andra lärverktyg som behövs för en tidsenlig utbildning. I läroplanen anges att rektorn ansvarar för att skolans arbetsmiljö utformas så att eleverna får tillgång till läromedel av god kvalitet och stöd för att själv kunna söka och utveckla kunskaper, till exempel datorer. Vidare framgår att varje elev efter genomgången grundskola ska kunna använda modern teknik som ett verktyg för kunskapssökande, kommunikation, skapande och lärande.

Eleverna lyfter i intervjun att det finns få datorer på skolan. I intervjuer med rektorn och lärare framkommer att tillgången till datorer på skolan är begränsad, men att tillgången är tillräcklig när det kommer till de yngsta eleverna. Lärarna anser däremot i intervjun att undervisningen för de äldre eleverna påverkas och ser brister i såväl datortillgången som programvarorna och det trådlösa nätverket.

Skolinspektionen bedömer att skolan inte ger eleverna tillgång till den utrustning i fråga om datorer som behövs för att syftet med utbildningen ska kunna uppfyllas och för att en tidsenlig undervisning ska vara möjlig.

Författning

2 kap. 35 § skollagen

10 kap. 10 § skollagen

Lgr 11 2.2 Övergripande mål och riktlinjer, Kunskaper, och 2.8 Rektorns ansvar

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar enligt 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Härjedalens kommun en anmärkning.

Trygghet och studiero

Bedömning

Skolinspektionen har uppmärksammat följande brister inom bedömningsområdet Trygghet och studiero.

- Planen mot kränkande behandling innehåller inte
  a) rutiner för hur personalens respektive rektorns anmälningsskyldighet ska fullgöras vid fall av kränkande behandling,
  b) en redogörelse för hur föregående års åtgärder har genomförts.

Motivering

Enligt skollagen är lärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. Rektorn är i sin tur skyldig att anmäla detta till huvudmannen.

I skollagen anges att det inom ramen för varje särskild verksamhet ska bedrivas ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling. Som ett led i detta ska varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan. Planen ska upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna vid den verksamhet för vilken planen gäller.

Av skollagens förarbeten framgår att planen ska vara anpassad till de särskilda förhållanden som råder i den egna verksamheten. Allmänt kan sägas att planen dels ska ta sikte på ingripanden i akuta situationer, dels avse både förebyggande och uppföljande verksamhet. Den ska innehålla rutiner för hur personalen i verksamheten ska agera, ansvarsfördelning samt hur händelser och åtgärder ska dokumenteras m.m. (prop. 2007/08:95 s. 576 f. och 2005/06:38 s. 139 f.).

Skolinspektionen har tagit del av Furulundsskolans plan mot kränkande behandling för år 2013/14. Av denna samt i intervjuer med lärare och elevhälsopersonal framgår att Furulundsskolan genomför kartläggningar som sedan leder till förebyggande insatser samt att eleverna och personalen medverkat i detta. Däremot saknas det en redogörelse för hur fjolårets åtgärder har genomförts i planen.

I händelse av att en elev blir kränkt, trakasserad eller diskriminerad finns en rutin beskriven i planen. Rutinen överensstämmer dock inte med skollagens krav då rutinen anger att rektor omedelbart ska kopplas in i de fall där elev kränks av personal, men inte i övriga fall av kränkande behandling. Skolin-

spektionen vill i sammanhanget framhålla att anmälningsskyldigheten omfattar alla händelser där en elev upplever sig ha blivit utsatt för kränkande behandling. Det ska med andra ord inte göras någon värdering av hur allvarlig en händelse är innan den anmäls till rektorn respektive huvudmannen. Personalen och rektorn ska göra en anmälan så snart de får kännedom om kränkande behandling. Huvudmannen behöver få ta del av uppgifterna för att kunna inleda en utredning skyndsamt. Det behöver därför finnas fungerande rutiner för anmälan, hantering och dokumentation

Skolinspektionen bedömer att skolans plan mot kränkande behandling inte lever upp till skollagens krav. Skolinspektionen finner dock att bristen är mindre allvarlig eftersom tillsynen i övrigt visar att skolans arbete mot kränkande behandling är välfungerande. Skolinspektionen ger därför Härjedalens kommun och rektorn en anmärkning med stöd av 26 kap. 11 § skollagen när det gäller trygghet och studiero. Skolinspektionen förutsätter att Härjedalens kommun åtgärdar bristen. Någon redogörelse behöver därför inte lämnas till Skolinspektionen.

Författning

6 kap. 6, 8 och 10 §§ skollagen

I ärendets slutliga handläggning har deltagit utredare Anita Wiklander och utredare Karolina Bergqvist.

På Skolinspektionens vägnar

Joakim Blomberg
Beslutsfattare

Anders Holmgren
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla verksamheter och hos alla huvudmän. Tillsynen fokuserar på faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevers möjligheter att nå målen för verksamheten. Tillsynen inriktas mot tre huvudområden: Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För enskilda huvudmän granskas även huvudmannaskap och godkännande.

Tillsynen av förskola, fritidshem och vuxenutbildning i en kommun är inriktad på hur kommunen tar sitt ansvar för verksamheten. I de fall fritidshem finns vid fristående skolor ingår de i tillsynen av skolenheten. Förskolor som drivs av enskilda huvudmän har fått sitt tillstånd av kommunen och det är därmed kommunen som har ansvaret för tillsyn av dessa.

Alla skolenheter besöks vid tillsynen. Vid den tredjedel av skolorna där Skolinspektionen bedömer att det är lägre risk för problem och brister granskas färre delområden och besöken görs under en halv dag. Övriga skolenheter granskas inom samtliga bedömningspunkter och under flera dagar.

Tillsynen grundar sig på dokument som exempelvis plan mot kränkande behandling, kunskapsresultat och annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, besök i skolenheter och intervjuer. Oavsett tillsynsform ger Skolinspektionens granskning inte någon heltäckande bild av verksamheten utan ska ses som en bild vid det aktuella granskningstillfället inom de områden som ingår i tillsynen.

Efter tillsynen redovisas Skolinspektionens bedömningar i ett beslut. Redovisningen görs i form av avvikelserapportering vilket innebär att det endast är de bedömningspunkter där det förekommer brister som beskrivs i beslutet. För kommuner bedöms även ansvarstagandet som helhet för den utbildning kommunen bedriver. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.